

VNG Magazine, 27 juni 2025

Het belang van een goed toegeruste rekenkamer dringt steeds beter door bij gemeenteraden en griffies. De volgende stap: zorg dat het enthousiasme beklijft.

‘Raden moeten goed gebruikmaken van de middelen die ze hebben. De rekenkamer is er daar één van.

Ze kunnen met hun onderzoek een positieve wending geven aan een dossier.’

Visie

De rekenkamers ondersteunen de gemeenteraden van Hulst, Sluis en Terneuzen bij hun kaderstellende en controlerende rol. De rekenkamers doen onderzoek naar het gemeentelijke beleid in het algemeen en in het bijzonder de doeltreffendheid (zinnig), doelmatigheid (zuinig) en rechtmatigheid (binnen de regels en wetten) van het gemeentelijk beleid.

De gemeentelijke rekenkamers functioneren allereerst onafhankelijk. Binnen de kaders van deze onafhankelijkheid zoeken de rekenkamers nadrukkelijk de verbondenheid met de gemeenteraden als geheel. De rekenkamers ambiëren, in een nader vast te stellen vorm, tevens afstemming met onder meer individuele raadsleden, burgers, ondernemers en maatschappelijke instellingen.

Deels is het onderzoek van de rekenkamers gericht op de interne gang van zaken binnen de gemeenten. De rekenkamers ambiëren nadrukkelijk ook de externe effecten voor burgers, gebruikers en belanghouders bij gemeentelijk beleid en uitvoering ter betrekken in de onderzoeken.

Samenstelling rekenkamers

De Verordening regelt dat de rekenkamers bestaan uit minimaal drie personen. Voor nu zijn (voorlopig) twee leden en een voorzitter aangesteld. De leden en voorzitter zijn benoemd voor een periode van zes jaar.

De rekenkamers waren in 2025 als volgt samengesteld:

De heer R. Lemmens	waarnemend voorzitter tot 1 maart, lid tot november
De heer W. Blok	Lid vanaf januari, voorzitter vanaf 1 maart
De heer P. Anema	Lid vanaf februari
De heer R. van Rijswijk	Lid vanaf februari tot juli
Vacature	Rol van secretaris – opgevangen door leden

Helaas hadden de rekenkamers ook in het tweede jaar te maken met veel wisseling in de samenstelling.

Vormen van onderzoek

De rekenkamers doen onderzoek naar het gemeentelijke beleid in brede zin. Dit betekent dat onderzoek zich zowel kan richten op:

- de gemeentelijke positie voorafgaand aan vast te stellen beleid
- het proces van beleidsvorming
- toetsing van vastgesteld beleid
- toetsing van effecten van beleid in de tijd, zowel feitelijk effecten als de beleving van actoren.

Professionalisering rekenkamer

Om hun werk goed te blijven doen, doen de leden van de rekenkamer aan permanente educatie. Ze volgen diverse cursussen bij de Vereniging van Rekenkamers, volgen seminars en zijn actief op netwerkbijeenkomsten.

Hieronder is een greep uit hun professionalisering:

P. Anema:

- Onderzoeksontwerp in één dag
- Webinar 'impact onderzoek'
- Introductiecursus rekenkamers

W. Blok:

- masterclass rekenkameronderzoek en beleidsevaluatie
- webinar: 'Burgerparticipatie - Wat weten we al? Wat hoeven we niet nooit meer te onderzoeken?'
- masterclass AI online
- verdiepingscursus P&C-cyclus
- auditfestival algemene rekenkamer
- cursus lerend evalueren: learning histories voor auditors
- najaarscongres Vereniging van Rekenkamers

Onderzoeken 2025

In 2025 werkten de rekenkamers aan vijf onderzoeken. De eerste vier waren reeds opgestart door leden van de rekenkamer die in 2024 of medio 2025 afscheid namen van de rekenkamer. Het laatste is in het najaar opgestart.

We verwachten alle onderzoeken in 2026 op te leveren.

1. Een 'Onderzoek verloop locatiekeuze huisvesting onderwijs' - gemeente Terneuzen.
2. Doe Mee onderzoek 2025: Onderbesteding – gemeente Hulst
3. Doe Mee onderzoek 2025: Onderbesteding – gemeente Sluis
4. Doe Mee onderzoek 2025: Onderbesteding – gemeente Terneuzen
5. Onderzoek naar subsidiebeleid – gemeente Hulst

Er hebben geen gecombineerde onderzoeken plaatsgevonden over alle drie de gemeenten.

Organisatie en financieel jaarverslag

Organisatie

Begin 2025 starten de rekenkamers met vier leden. De gemeenteraden benoemen één van hen tot voorzitter. Daarmee ligt er een goede basis om het werk voortvarend op te pakken.

Al snel verandert de samenstelling. De verwachtingen over de invulling van de rol blijken niet overal gelijk te liggen en één van de leden valt langdurig uit door ziekte. In de loop van het jaar vertrekken nog eens twee leden. Tegelijk is er, anders dan in 2024, geen secretaris beschikbaar om het werk te ondersteunen. Dat alles heeft direct invloed op de voortgang van het werk.

De overgebleven leden pakken op wat nodig is. Zij verdelen een deel van het onderzoeksprogramma opnieuw. Een ander deel komt tijdelijk stil te liggen. Gedurende enkele maanden dragen twee leden vrijwel de volledige verantwoordelijkheid. Zij ronden lopende onderzoeken af en starten nieuwe trajecten op. Dat vraagt veel inzet en doorzettingsvermogen.

Naast het onderzoek zelf bouwen de leden in 2025 ook aan de basis van de rekenkamers. Zij leren elkaar kennen en zoeken actief de samenwerking met begeleidingscommissies, gemeenteraden en griffies. Zij maken werkafspraken en leggen deze vast. Stap voor stap richten zij de benodigde ondersteuning en werkwijze in. Daarbij zoeken zij steeds naar een goede balans tussen duidelijke afspraken en praktische werkbaarheid.

Begin 2026 treedt een nieuw lid toe. Daarmee ontstaat ruimte om de taken opnieuw te verdelen en samen verder te bouwen. De leden werken elkaar in en geven de werkwijze verder vorm.

Terugkijkend was 2025 een intensief jaar. Er is veel gevraagd van de betrokkenen, zowel in het opvangen van uitval als in het bouwen aan een stevige basis. Tegelijk is er met inzet en betrokkenheid gewerkt aan het neerzetten van een rekenkamer die haar rol kan vervullen voor de raad.

Financieel verslag 2025

Budget en kosten	Begroot	Gerealiseerd
Onderzoekskosten	18.100	4.671
Vaste vergoeding voorzitter en leden	3.800	2.805
Overige kosten	9.000	719
Totaal	30.900	8.195

Toelichting financieel jaarverslag

Van de begrote €30.900,- is in 2025 € 8.195,- gerealiseerd. De onderbesteding bedraagt €22.705. Het jaar 2025 was door een grotendeels nieuwe bemensing van de rekenkamer organisatie een startjaar voor de rekenkamers. In het eerste halfjaar ging de tijd van de rekenkamerleden vooral op aan onbezoldigde werkzaamheden en veel onbezoldigde startactiviteiten. De onderzoeksactiviteiten kwamen in het tweede halfjaar op gang.